

AÑO II

PALMA 1.º DE MAYO DE 1898

NÚM. 65

LES ALEGRIES DEL MON

I

E' Evangeli d' avuy es una part del admirable sermó que feu el Salvador á sos amats dexebles en la nit de la Cena, que tants de documents de vida eterna los doná per derrera despedida, abáns de comensar sa dolorosíssima passió.

Arribat lo temps de consumir la gran obra de la Redemció, y de pujar després d'ella á descansar dalt la Gloria, volguentlos confortar en mitj de les grans lluytes de la vida; «dins breu temps, los digué, ja no me veuren, y poch després me tornareu veure, perque m' en vaig á mon Pare celestial.»

Alguns Expositors cregueren que Jesús se referia á s' ausencia durant los tres dies que son còs estaria depositat dins lo sepulcre; y altres opinan, fundats en paraules del meteix Cristo, que més bé se referia á la privació de la seua presència visible sobre la tèrra després de s' ascensió al cèl, y durant els contratemps que los esperavan.

Els apòstols no entengueren jens lo que son Mestre los havia dit, y vejent Ell lo que interiorment se preguntavan, los ho explicá d' aquest modo: «Després de realisats els mistèris de ma vida, cüant l' Esperit consolador haurá completat l' obra de la vostra transformació moral, fent-vós apòstols fervorosos de la meua paraula, se desencadenará demunt los vostros caps y els dels vostros successors una tempestat tan espantosa que vos omplirà d' angustia y d' amarguras. En veritat vos dig que derramareu llágrimes abundants, en aquest temps de pròva, mentres el mon viurá y xalará; però, ascoltau bé: vendrá dia en que voltros vos alegrarèu, y sa vostra angoixa se convertirá en plèr lo mes cumplit. Mirau á una mara cuanta pena li costa un fill, però derrera sos dolors segueix el goig estreguentlo amorosament demunt son pit. Ara, voltros també estau trists; y tendrèu que passar grans tribulacions y que arrostrar òdis encarnissats, pero, no temèu, ja vendrá dia en que apareixeré davant voltros manifestantvos tota l' hermosura y encant de ma divinitat; llavors será el vertader consol y la ditxa cumplidíssima que, jamay, ningú podrá robarvós.»

II

¡Que son de veritat aquelles paraules de Cristo! Tots els cristiáns seguexen la mateixa sort dels apòstols. Sos patrimonis de bondat y virtut son blanch de l' òdi y de la persecució. Perills y tribulacions de tota casta hagueren de patir els apòstols durant ses predicacions p' els pobles que recorregueren; y lo mateix passen els qui han vengut derrera ells á continuar sa missió evangèlica.

Els dolents riuen y folgan en mitj de ses passions satisfetes, y, á costes dels virtuosos, s' abeuran de la mèl del mon; però debades fan; si hu mirau bé veureu que los manca pau y verdadera ditxa, y que tenen el còr enmatzinat, pues aquella mèl se converteix en fèl, y e's remordiments de sa consciència no los dexan reposar.

¡Oh lòcos amadors del mon! ¡Quant será que comprendreu lo vá de ses alegries que ab tant de frenesí cercáu!

El mon riu ara y s' alegra y s' entrega á tota classe de satisfaccions, mentres tant els seguidors de Cristo, els fervorosos cristiáns s' entristeixen y ploran dins aqueix mon que los òdia y persegueix; però, la paraula de Deu no manca, ¡vendrá un dia que se camviarán els papers!

Els qui ara riuen y s' alegran plorarán per á sempre aquelles vanes alegries que un dia los enlluernaren y seduhiren; mentres que aquells qui haurán aquí plorat y sufrít veurán dissiparsè els ennigulats que los oprimian y clara y tota esplendorosa, en mitx d' eternas auboras apareixará la veritable ditxa. ¡Quin consòl degota dins el còr del fervorós fill de Cristo aquesta paraula d' esperança que avuy surt de sa divina boca! La vida es curta; el temps passa com el vent; després de breu penar ha de venir un etèrn gosar p' els qui no han cercades las vanes alegries del mon. Després d' un curt gosar que va acompanyat d' amargures comensará un etèrn plorar y penar per aquells qu' han cercat, lòcos els plers mentiders qu' el mon ofereix á sos amigs. Si volèu pués, lectors, alegrarvós un dia ab Cristo y participar de la gloria de la seua Resurrecció abressauvós ab la Creu, no tengau por al òdi ni á la persecució del mon; no temeu les penaldats y tribulacions d' aquesta vida, qu' aquestes tristesas s' han de convertir un dia en alegries perdurables.

No cerquèu las seduccions del mon; y no perdreu la ànima, tirantvos dins l' etèrna irremediable desditxa.

FRA PERE.

FESTIVIDAD DE LA SETMANA

Día 3 de Maig.—L' Invenció de la Santa Creu.

Amb aquesta festa se commemora el descobriment de la Creu del Salvador, lograt per l'emperatriu Santa Elena, mare del gran emperador Constanti, l'any 326. Caminant aquest ab el seu exercit cap á Roma, á combatre al tirano Majencio qui amb uns 200.000 soldats s'havia apoderat d'aquella capital, descobrí al fí del mitj dia, en el cèl una gran creu molt més resplendent qu'el sol, rodetjada d'unas lletras de llum mes viva encare, que deyan «*in hoc signo vinces*» ab aquest signe de la redenció obtindrás victorias. La nit seguent li aparagué el metex Jesu-Crist manantli, que fés estampar en ses banderas aquell simbol, que havia vist y que las duguessin en los combats. Axi heu féu y obtengué tal triunfo demunt *Majencio* y el seu formidable exercit, á las portas metexas de Roma, qu'es una de las més extraordinaries victòrias de que en parla l'història. Més tard lográ un triunfo semblant contra l'emperador del Orient *Licini*; y havent quedat l'amo d'aquests dos imperis, com á vertader catòlich, procurá extendre la religió cristiana y fer desaparexe el paganisme.

Per borrar de la memòria dels homos els misteris de la Redenció del gènere humá per el Fill de Deu, els gentils havian terraplenat el sant sepulcre y alsat demunt un temple dedicat á l'impura Venus. Constantí maná que fós assolat aquest edifici, y edificá en el metex lloch un temple suntuosíssim. Santa Elena volgué cuidar-se d'aquesta gran obra y passá á Jerusalem per presenciar els tráballs; allá concebé el pensament de cercá la creu del Salvador; y diu la tradició que, despues de pregar á Deu fervorosament, maná remourer els fonements de tot aquell temple, y al cap devall, descobrí el Sepulcre y tres creus gu'als y, prop d'elles, l'inscripció que Pilat havia dispost colocá sobre la del Bon-Jesu. Dirigida per Sant Macari bisbe de Jerusalem, maná l'Emperatriu, que s'aplicás cada una d'aquellas creus á una malalta agonisant, y al contacte de la tercera curá repentinament, coneguent d'aquest modo que aquesta era la del Salvador. Construida la suntuosa Iglesia hey dexá una part de la *vera creu*, y l'altra la regalá al seu fill, qui la rebé ab gran veneració y la colocá dins l'iglesia de Santa Creu de Jerusalem á Roma.

MOSSEN MARCH.

Notícies històriques. —Antigament día 3 de Maig en que l'Iglesia celebra la festa de l'invenció de la Santa Creu, y beneheix los fruits de la terra, desde Palma anavan una comissió de Canonges y beneficiats, amb dos Regidors de l'Ajuntament, al Puig de Randa á ferhi festa, y desde allá dalt se benehia el terme de ciutat y tota Mallorca.

Haventse minvat l'amor á nostres tradicionals costums; s'abolí aquella solemnidat civico-relligiosa, y se límitavan á anar en processó els Cleros Cathedral y Parroquials, amb els representants de la Ciutat y dels Gremis, cirials y penons alts, al bastió de Sant Geroni, desde hont se benehia el terme de ciutat.

Derreraament, no més sol sortir part de fora del portal del Mirador, el Clero Cathedral, sens que prenga part en an piadosa cerimonia l'*element* civil.

Per pobles y vilas encara surten á una de ses entradas, ahont hey roman qualque creu de pedra, y desde allá beneheixen els seus termes respectius. Per desgracia, d'aquelles creus, vertaderas obras d'art relligiós, s'en han tomades moltes; algunes s'han reconstruides á costes y despeses de benefactors piadosos, y altres s'han substituït per creus de ferro de miserable forma.

Entre les primeres, mereixen citar: la del Bon Pastor, á Sineu, (sufragada per lo M. I. S. D. Lluís Barberí y Vanrell) un'altra á Caymari (per Mossen Pau Morro); una altra en el revòlt de La Salve á Pollensa; una altra dins Valldemossa; una altra á Soller, devant lo Convent; etc. etc. Entre les segones recordam les d'Inca y de Seuva. Pero, la creu més respectada es la de Porreras que, á consecucions de alguns prodigis, cobrá tal devoció que se li alsá un temple, su devora el Cemènteri, y cada any li fan gran festa.

Com se fá la bendició

La processó ab creu alsada seguida del clero y dels feèls se dirigeix al punt acostumat, ahont s'hi ha dispost un altar per depositarhi la rellíquia de la *vera creu*.

Allá s'hi cantan els evangèlis, de cara als quatre vents, y resan aquestes oracions:

I. «Señor, vos demanám que ascolteu ab clemència les nostres pregáries, pués, encara que justament mos trobam afligits y patím calamitoses tempestats, en castig de les nostres culpes, feis que, per glòria del vostro nom, siem lliberats; y conservaumos intactes de tota malignitat y de persecussions diabòliques els nostros termes, á fí de que lo que de sas terras nexerá, servesca á vostra Majestat soberana y socorrega les nostres necessidats. Amen.»

II. «Oh, Deu omnipotent y sempitèrn: autor y conservador de tot lo bõ, devant qui s'ajonolla el cèl, la tèrra y l'infèrn; confiats en la vostra misericordia, vos pregam y suplicám que alluñeu dels nostros termes els fiblõns, diluvis y turbonades, á fí de que, ecsènts d'aquestes calamitats, poguem darvos gracias, y ab més puresa vigor y sanitat d'enteniment poguem servirvos. Amen.»

IV. «Señor Deu nostro: heus suplicam que vos digneu mirar als nostros termes ab cara alegre y uys sossegats, y enviar la vostra bendició; á fí de que no sien abrusats per calabruades, ni destruhits p'els fiblõns y tempestats, ni røegats per animals, ni negats per torrentades; sinó que els seus fruits granin sans y madurin plens y sahonats p'el nostro aliment. Per Cristó Señor nostro. Amen.»

Y tot seguit el sacerdot, girantse als quatre vents, ab la *vera creu* en ses mans, beneheix diguent: «La benedició de Deu omnipotent Pa^{re}, Fi^{ll} y Esperit^{Sant}, devalli y romanga sobre les nostras tèrras y sos fruits. Amen.»

¡Quines pregáries més hermoses! ¡Què bé hey venen y quant oportunes son en el temps que correm!

Acabada la bendició, se entona el *Te-Deum laudamus*; en processó s'en tornan á l'Iglesia; y, entranthí, se canta el *Regina coeli lætare*.

LES CREUS DE PEDRA

Quando las cruces caen,
¡ay de los pueblos!
Trueba.

¿La bandera de Cristo feta benes?...
¡Y va vence ella lo dragó infernal!
Les creus de pedra, que per tot se veyen,
en terra ¡auen trocetjades?... ¡Ay!
que m' espiretjan aquests ulls encara
y me rebull la sanch.

Los fills de Llucifer les investiren:
de pedres ¡si 'n tiraren blasfemant!
les creus feriren, y les creus caygueren,
arrossegantles per dins pols, dins fanch...
Passá la mestralada;... y tan sols ruines.
De creu no 'n quedá cap.

Ah no: que encara 'a quedan, tal com queda
derrera 'ls segadors un brí de blat,
o l'estella surant demunt les ones
quant tota trossos se 'n va a fons la nau,
o 'l pinotell passada la tempesta
qu' estronca 'ls pins capdalls.

Encara 'n quedan per major vergonya
dels qui seguim de Cristo l'estandart,
ja que 'l jovent sovint les apedrega
fent el mossatje per com sia gran....
¿Les veys esvorellades, mitx rompudes,
que tomben caych no caych?

¿Que será d'elles?... Caramull de ruines
hont la molsa y l'herbatje creixerán
fins a cubrirles de relum y bruyes,
y noves d'elles ja ningú sabrá....
Y, quant les vores dels camins adésien,
les esmicolarán.

Y serán per omplir una camada
com a reble malfent o pedruscall....
Y les creus de l'avior tan benvolgudes,
que 's treyen el capell a son devant,
serán ¡ay! potetjades cada die
fins del vil bestiar.

Mans pecadores que les creus tomáreu,
¡que Deu vos maleesca d'allá dalt!
Pedres que fóreu a les creus llansades
¡que vos calcín, que vos sepult lo llamp!
Vosaltres que l'infamia consentíreu
¡que Deu vos desampar!

Governos impíos, que retgiu los pobles,
que tal escarni permeteu, mirau;
los qui les creus satánichs esveexen
y les estatures toman de los sants,
los qui enderrocan monestirs y temples
y fan guerra al altar....

ab sa picassa toman tant la cel-la
com d'un monarca 'l grandíós palau;
tan be descavan fonaments d'un trono
com los del ara del *Tres voltes Sant*;
tan trepitjan un ceptre o una corona
com la tiara papal.

¡Ay de vosaltres quant l'assot terrible
de sa justícia us fibli Geovah!
¡Sereu just torre que 'l fibló trocetja,
just la fullaca que se 'n du 'l mestral.
¡Tirauleshi les creus en terra!... ¡Prompte!
¡Tirauleshi!... ¡Avant!

ANTONI Me ALCOVER, PBRE.

Cronicó de la segona quinsena de Abril

Día 15.—Una escuadra inglesa fondetjá devant *Malpas* dins la badia de Pollensa, sondetjant ses aygos y fent maniobres per már y per terra.

—Un apleg d'excursionistes valencians arribá á Mallorca, y s'embarcaren els francesos.

Día 16.—Un *crucero aviso* anglés vengué desde Pollensa á cercar sa correspondencia á Palma.

—*La Almudaina* anunciá la venguda de 50 excursionistas del clup científich de Viena, día 30 d'aquest més.

Día 17.—Romanian llestas les fortificacions y obras de defensa construïdas en el *Coll d'en Rebassa*.

Día 18.—L'Ajuntament de Palma acordá denunciar al Sr. Jutge un article de *La Unión Republicana*, anunciand que publicaria un *cuento* titulat: «*Rufianes y ladrones ó misterios de un empréstito.*»

—També acordá rebaxar 30 mil pessetas del capítol d'*Ensache y Alineación del Presupuesto*, destinantlas á gastos imprevists. (Per dar feyna y manjar á pobres).

Día 19.—*La Almudaina* publicá que per la costa de Sant Domingo set ó vuit cans sense morral atropellavan als transitants, mentres davallavan per allá dos guardias municipals, sense posarhi remey.

Lo meteix suceheix cada día per la major part dels carrers y plassas de Palma. Y á cada denúncia y reclamació apar que els qui tenen tanta *dallona* com es ca d'en Piñol contestin: *predicau frarets*.

—S'inauguraren ses *Cuynes econòmiques* establidas en la gran casa que fou Audiencia y Consulat de Mar; haventse repartit 200 paperetas gratis.

Día 20.—A les 11 del matí arribaren amb so vapor «*Cataluña*» dues compañias de *xapadores minadores* (uns 30 homes) y foren rebuts en el moll amb grans mostrars d'alegría.

—Se despatxaren 400 bonos per manjar en l'Ex-consulat.

—El vespre tornaren alborotarse els obrers y el Sr. Governador los amonestá y s'espargiren.

—Deya *La Ultima Hora* que Mallorca deu tenir uns 22 millions de duros invertits en valors públichs y que sa depreciació suposa pèrdua de la mitat. Per axò el pánich comensa á invadirnos.

—Els inspectors de policia, tornaren á ca-seua una de tantes joves desgarrades que á Palma fujen de sos pares.

Lo referent á n'aquest ram, hauria menester un gran remey; y no le hi posan.

Día 21.—Se treballava activament en la fortificació del Baluart d'en Berard.

—De bon dematí hagueren d'enviar guardias municipals per aquietar els obrers que desmuntan terré en el Cementeri, usurats el vespre abans per haverlos davallat el preu del jornal á pesseta per hom.

—Las *cuynes econòmiques* despatxaren 524 raccions. (Bé es vé que hey anaven molts d'obers que no eran dels més necessitats.)

—Se rebé telegrama de Roma notificand que el Papa s'havia contristat molt cuant sabé que els Estats Units havian declarat la guerra á España.

—A la fàbrica de vidre del Arraval caygué un al·lot de 16 anys y en morí.

Día 22.—El M. I. Sr. Vicari Capitular, publicá en el Bolletí Oficial eclesiàstich una circular ordonant Rogativas, desde el pròxim diumenje, á la Seu y á totes les parròquias de Mallorca, á fi d' implorar l' auxili de Deu en favor nostro durant la guerra.

—L' Excma. Diputació provincial acordá.—1. Suscriurese per 15 mil duros als gastos nacionals ocasionats per la guerra.—2. Oferir al Govern dos mil duros mensuals mentres crega necessari tenir en actiu servici les reserves d'aquesta provincia.—3. Oferirli assistència gratis en l' Hospital general als ferits de guerra que no poguessis ser atesos en el Militar.—4. Recomanar als pobles litorals que s' unescan ab fils telefònichs.—5. Regalar les bicicletas necessarias p' el servici de les guarnicions que s' establescan.—6. Cridar l' atenció del Govern sobre la conveniencia de posar Cabrera en estat de defensa.—y 7. Demanarli autorisació per realisar un emprèstit de 50 mil duros, á fi de poder satisfer aqueigs gastos.

—La gent orugada acudia á canviar billets, en plata, als establiment de crèdit.

—Un grapat de dones acudiren á la Sala á demanar pa ó feyna.

—La Cuyna Económica despatxá 535 raccions.

Día 23.—Arribaren uns 190 homos de tropa, amb so vapor «Bellver» y foren rebuts per les autoridats y gent del poble.

—La *Ultima Hora*, se plañia ab forsa de rahó de la sospitosa estancia de l' escuadra de guerra inglesa ran d' Alcudia, recomanant prudencia, vigilancia y fortalesa al poble mallorquí y á ses Autoridats. Dit día fondetjá á Palma, casi dins el moll. Aquesta vegada s' arrambá molt més que en temps d' altrás visitas

—El vespre se replegaren una cincuentena d' homos amb dues banderas passetjantse cridant, per dins ciutat, *viva España!*

Día 24.—A les onse del matí. A la Seu se celebrá una solemne missa de rogativa, amb nostr' Amo patent, assistinhi les Autoridats civils y Militars; á Santa Magdalena se comensá un novenari á la Beata, y á Montission hey hagué comunió general dels associats, com á terme dels actes relligiosos, també de rogativa, celebrats la setmana anterior.

—Después d' haverse repartit proclamas, el decapvespre s' organisá una manifestació popular que desde Cort se dirigí al *Centro Militar* y á ca' l' señor Governador qui, desde un balcó fé un discurs y doná *vivas!* á l' España, als Reys, al exercit y á Mallorca. També parlá als manifestants el señor Rosselló, Diputat provincial, amb frasses patriòtiques; y lo meteix feren cinch señors més desde el terrat del dit *Centro*; tot seguit anaren á baix del balcó de La Sala, desde hont el Sr. Alcalde los dirigí la paraula, aplaudint aquell acte, ponderant sa gran significació y donant *vivas!* Per últim s' en anaren á *Palacio*, y el Sr. Capitá general rebé una Comissió dels manifestants, los doná més *vives!* que foren contestats desde el pati ab forsa d' entusiasme, y llavò se retiraren á estojar ses banderas. En els teatros se feren consemblants demostracions.

Día 25.—L' Ajuntament de Padua acordá manllevar 50 mil duros al 6 per cent, amortisables en cinch anys, per atendre á los gastos y necessitats que mos impòs la guerra, garantint aquest emprèstit amb so dret de consum; etc. (Ara seria hora de que tots els favorits amb sos *derribos d' illetes* realisats y per realisar, ajudas sin á portar la Creu.)

El Regidor Sr. Pou, indicá que creya més convenient destinar á les actuals atencions 50 mil duros del major número contratat per les obras de la Plassa Major, si bé no heu proposava per lo engorrós que seria legalisar aquest capgiro. (El poble de Palma s' afluxaria per ara d' aquella millora, per lliberarsé d' aquesta altra somada municipal.)

(Continuará.)

MENJARS ECONÓMICHS

EN L' HOSPEDERIA NOVA DE LLUCH

Taula de primera

Xocolate amb enseymada	0'25 Ptas.
Dinar, de sopa, dos plats fòrts, derrerías y ví	1'50 »
Sopar de sopas, un plat fòrt y ensiam ab fruita y ví	0'75 »
Cafè y una tassèta d' anissat	0'25 »

TOTAL

2'75 »

Taula de segona

Xocolate	0'25 »
Dinar: sopa, un plat fort, ví y derrería	0'75 »
Sopar: de sopas, ví y derrería	0'50 »

TOTAL

1'50 »

Raccions á triar 0'20 »

Per dinars extraordinaris hey ha que avisar en temps. Bò, bèn aguiat, nèt y á punt.

DAMIÀ PONS.

GLOSA Y PROSA

D' EN BARTOMEU FERRÀ

Primer aplech—RELLIGIOSES, prèu 0'75 ptas.

Segon » —COSES NOSTRES » 0'75 »

Tercer » —FLORS Y FULLES » 0'75 »

Els suscritors á MALLORCA DOMINICAL, reben gratis aquest derrer.

En preparació BROTOS D' ORTIGA Y ENDOLADAS.

Del mateix autor

MEMORIA sobre el *Concepto del Cementerio católico* con un apéndice sobre los cementerios de Palma y el plano colorido del Ensanche aprobado por el Ayuntamiento de esta ciudad en 31 Enero de 1890.—una peseta.

MALLORCA

REVISTA DOMINICAL BILINGÜE

Este semanario tiene por objeto difundir lectura sana en forma amena y al alcance de todas las inteligencias.

Se reparte los sábados, y contiene ordinariamente cuatro páginas de texto; pero cuando los recursos lo permiten, publica números de á ocho páginas, suplementos ó aumenta la tirada y en este caso el exceso

Se distribuye gratuitamente

Se sufragan los gastos por medió de suscripciones desde 25 cénts. de peseta mensuales en adelante.

Por 25 cénts. se sirve semanalmente un ejemplar, por 50 cénts. cinco, por una peseta diez, y así sucesivamente.

Por consiguiente, á prorrato entre cinco personas, sólo cuesta la suscripción

10 CÉNTS. DE PESETA AL MES

ADMINISTRACIÓN:—Plaza de Santa Eulalia, 2, Librería

Correspondencia administrativa;—S. Cayetano 8-2.º

Imp. de las hijas de Colomar.